

تشخیص و درمان

اختلالات روان‌شناختی کودک و نوجوان

تدوین:

دکتر محسن شکوهی یکتا

استادیار دانشگاه تهران

دکتر محمد خدایاری فرد

دانشیار دانشگاه تهران

اسامی نویسندگان به ترتیب الفبا:

دکتر سیمای فردوسی

دکتر مهرداد افتخاراردبیلی

دکتر علی‌نقی فقیهی

دکتر محمد خدایاری فرد

دکتر رضا گرمی‌نوری

دکتر فرامرز سهرابی

دکتر محمود گلزاری

دکتر محسن شکوهی یکتا

دکتر علیرضا مرادی

دکتر باقر غباری بناب

دکتر رحمت‌الله نورانی‌پور

دکتر لادن فتی

دکتر کیانوش هاشمیان

تشخیص و درمان اختلالات روان‌شناختی کودک و نوجوان / نویسندگان مهرداد افتخار اردبیلی
... [و دیگران]؛ تدوین محمد خدایاری فرد، محسن شکوهی یکتا، -- تهران: یسطرون، ۱۳۸۴.
۴۴۸ ص.

ISBN 964-7819-16-1

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

مقالات کتاب حاضر براساس مقالات ارائه شده در سمینار بررسی مسائل کودک و نوجوان
(۱۳۸۲: تهران) است.

۱. کودکان -- آسیب‌شناسی روانی، ۲. نوجوانان - آسیب‌شناسی روانی. الف. افتخار اردبیلی،
مهرداد، ب. خدایاری فرد، محمد، ۱۳۲۹- ج. شکوهی یکتا، محسن. د. سمینار بررسی
مسائل کودک و نوجوان (۱۳۸۲: تهران). ه. عنوان.

۶۱۸/۹۲۸۹

ت۳ / RJ ۴۹۹

۸۴-۳۵۷۱۱ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب:	تشخیص و درمان اختلالات روان‌شناختی کودک و نوجوان
مؤلفان:	جمعی از نویسندگان
تدوین کنندگان:	دکتر محمد خدایاری فرد و دکتر محسن شکوهی یکتا
ناشر:	انتشارات یسطرون
صفحه‌آرا:	سمیه اسدزاده
لیتوگرافی:	برنا
چاپ و صحافی:	صنایع چاپ
نوبت چاپ:	اول ۱۳۸۵
تیراژ:	۳۰۰۰ جلد
قیمت:	۴۰۰۰ تومان

کلیه حقوق طبع و نشر محفوظ است.

ISBN: 964 - 7819 - 16 - 1

شابک: ۹۶۴ - ۷۸۱۹ - ۱۶ - ۱

تهران - خیابان لبافی نژاد - بین خیابان فخر رازی و خیابان دانشگاه - پلاک ۱۵۰

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۱۵۰۰۲ - ۶۶۹۵۰۴۰۹

www.yastoroon.com

info@yastoroon.com

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵

پیشگفتار

۷

مقدمه

بخش اول: شناخت و فراشناخت

- ۳۵ ابعاد شناختی اختلالات هیجانی دکتر علیرضا مرادی
- ۷۳ کاربرد روش‌های شناختی و فراشناختی در مدرسه دکتر باقر غباری‌بناب
- ۹۷ تشخیص اختلالات یادگیری با رویکرد شناختی دکتر رضا کرمی‌نوری
- ۱۲۱ تشخیص اختلالات حافظه با رویکرد شناختی دکتر رضا کرمی‌نوری
- کاربرد شناخت - رفتاردرمانگری در درمان اختلالات روانی دوران
- ۱۴۵ کودکی و نوجوانی دکتر محمد خدایاری‌فرد

بخش دوم: اختلالات رایج دوران کودکی و نوجوانی

- ارزیابی و درمان غیردارویی اختلال وسواس فکری - عملی کودکان و
- ۱۹۳ نوجوانان دکتر لادن فتی
- ۲۴۷ اضطراب و وسواس در کودکان و نوجوانان دکتر سیما فردوسی
- ۲۶۱ استرس و شیوه‌های مقابله با آن در نوجوانان دکتر فرامرز سهرابی
- ۲۷۷ افسردگی در کودکان و نوجوانان دکتر محمود گلزاری

بخش سوم: مسائل جنسی در دوران کودکی و نوجوانی

- آموزش مسائل جنسی کودک و نوجوان، گذری بر پژوهش‌های انجام شده
- ۳۲۱ دکتر محسن شکوهی‌یکتا
- تربیت جنسی در دوره‌های کودکی، نوجوانی و جوانی از دیدگاه اسلام
- ۳۴۹ حجة‌الاسلام دکتر علی‌نقی فقیهی

بخش چهارم: مشاوره و درمان کودکان و نوجوانان

- ۳۹۳ نقش تشریک ساعی در سازگاری کودک و نوجوان دکتر کیانوش هاشمیان
- فرایند مشاوره در درمان اختلالات کودکان و نوجوانان
- ۴۱۷ دکتر رحمت‌الله نورانی‌پور
- درمان‌های دارویی روان‌پزشکی کودکان و نوجوانان
- ۴۳۹ دکتر مهرداد افتخار اردبیلی

پیشگفتار

جمعی از دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، با توجه به مشکلات موجود در محیط‌های آموزشی، پیشنهاد برگزاری سخنرانی‌هایی کارشناسانه در موضوع "مشکلات دوره‌ی نوجوانی" را مطرح ساختند. بر اساس این پیشنهاد پژوهشکده‌ی روان‌شناسی استاد روزبه پس از بحث و تبادل نظر، تصمیم به برگزاری سمیناری تحت عنوان "بررسی مسائل کودکان و نوجوانان" گرفت. مدعوین این سمینار اساتیدی بودند که از نظر علمی و تجربی، با تازه‌های موضوع مذکور، آشنایی داشتند.

پس از اتمام سمینار، با توجه به ضرورت وجود منابعی که به طور اجمال به بررسی مشکلات و مسائل مختلف در این زمینه پرداخته باشد، پیشنهاد گردید که متن سخنرانی‌های ارائه شده، چاپ و منتشر گردد. به همین منظور نوارهای صوتی مربوطه پیاده شده و به اساتید محترم ارائه شد، تا قالب مطالب را با هدف انتشار تغییر دهند. پس از دریافت نظرات اساتید، متن‌ها ویرایش شدند و از آنجا که مقالات مختلف، با توجه به فرصت اساتید از نظر ادبی و در برخی موارد علمی، بسیار متفاوت بودند، بعضی از متن‌ها، در مرحله‌ی ویرایش، به طور اساسی تغییر کردند. در مرحله‌ی بعد، متن‌های ویرایش شده به همراه نظرات کمیته‌ی علمی سمینار، مجدداً برای اساتید ارسال شدند تا مؤلفان محترم، با توجه به قالب جدید، آخرین نظرات خود را اعمال کنند. مجدداً نظرات مؤلفان به کار گرفته شد و پس از تصحیح نهایی متن‌های آماده شده، برای چاپ ارائه گردید.

در اجرای این طرح مؤسسه‌ها و افراد زیادی همکاری داشته‌اند. بر این اساس مراتب تشکر خود را از پژوهشکده‌ی روان‌شناسی استاد روزبه، مؤسسه‌ی فرهنگی احسان و کانون انصار به دلیل حمایت‌های بی‌شائبه و نیز تأمین فضا و امکانات مناسب برای برگزاری سمینار اعلام می‌داریم. از خانم اکرم پرنده برای همکاری در تدوین مقدمه‌ی مجموعه‌ی حاضر، از آقای نادر بلوچ نژاد مجرد به دلیل ویرایش متون و اعمال نظرات مؤلفان در متن‌ها و از خانم افق فریدون زاده برای غلطگیری

و اصلاح متن سپاسگزاریم. از آقای مسعود شکوهی نیز که زحمات بسیاری برای تایپ و آماده شدن مجموعه‌ی حاضر متحمل شدند، متشکریم.
در پایان از همه‌ی عزیزانی که با حضور در سمینار و نیز بیان نظرات خود در برگزاری سمینار و انتشار مقالات همکاری کردند، تشکر نموده، توفیق و سلامتی ایشان را از درگاه ایزد منان خواستاریم.

محمد خدایاری فرد
دانشیار دانشگاه تهران

محسن شکوهی یکتا
استادیار دانشگاه تهران